

VASHINGTON TARIXI VA HARBIY SAN’ATI.

Mòminova Iroda Xoliyor qizi

Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Email: Imominova896@gmail.com

Telefon raqami: +998930520218

Jo‘rayev Azizbek Anvarovich

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti talabasi

Email: azizdjurayev078@gmail.com

Telefon raqami : +998 930781078

Annotatsiya: ushbu maqolada AQSHda joylashgan hamda yirik markazlaridan biri hisoblangan poytaxt shahar Vashingtonning tarixi, madaniyati, iqtisodi hamda uning armiyasi haqida ma’lumotlar manbalar asosida yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: Fort Myer, Amerika Qo‘shma Shtatlarining poytaxti, 1942-yil yanvarda Vashingtonda, Harbiy akademiya, 1 milliondan, 1973-yildan, M DW

Dunyodaki eng yirik siyosiy maydonda o‘z o‘rniga ega bo‘lgan hamda gegemon davlatlardan biri AQSH hisoblanadi. AQSHning poytaxt shahri Vashington hisoblanib, eng boy millioner shaharlardan biridir. Vashington tarixiga nazar tashlaydigan bo‘lsak, tarixi so‘nggi o‘rta asrlarga borib taqaladi. Vashington shahri — Amerika Qo‘shma Shtatlarining poytaxti, ilk prezident sharafiga shunday nomlangan. Shahar maydoni 177 kv. km. Aholisi 601 mingdan ziyod (2010). Vashington aglomeratsiyasida (atrofidagi yaqin shaharlarda) 5,4 million kishi istiqomat qiladi. Kolumbiya okrugida, Potomak daryosi bo‘yida joylashgan. Shaharni Potomak daryosi Virjiniya va Merilend shtatlaridan ajratib turadi. Vashington shtatidan ajratish uchun odatda shahar Vashington, Kolumbiya okrugi (inglizcha Washington, D.C., Washington, District of Columbia yoki shunchaki D.C.) deb yuritiladi.[1:67b]¹ AQSh federal davlatining uchchala palatasi ham: Kongress, prezident va Oliy Sud, Vashingtonda joylashgan. 1790-yil 16-iyulda AQSh konstitutsiyasiga muvofiq ravishda AQSh Kongressi poytaxt okrugi yaratish haqida qaror qabul qilgan. Shu sabab Kolumbiya okrugi hech qaysi shtatga kirmaydi. 1800-yilda hukumat muassasalari Filadelfiyadan Vashingtonga ko‘chirilgan. Okrugni tuzish uchun Maryland va Virginia shtatlari Potomak daryosi bo‘ylab o‘z yerlaridan joy berishgan. Lekin 1846-yil Kongres Virginiaga o‘z ulushini qaytarib bergan. Vashington shahriga 1791-yil avvaldan mavjud bo‘lgan Georgetown portining sharq tomonida mamlakatning poytaxti qilib asos solingan. Vashington shahriga ham, shtatiga ham AQShning

¹ Welcome to America: Вашингтон кундаликлари

birinchi prezidenti George Washingtonning (1732—1799) nomi berilgan. 1812—1814-yillardagi Angliya-Amerika urushida Vashington shahri katta zarar ko‘rdi. Urushdan keyin qayta tiklandi. Vashingtonda bir qancha muhim xalqaro konferensiyalar bo‘lib o‘tgan va xalqaro bitimlar tuzilgan. 1942-yil yanvarda Vashingtonda 26 davlat deklaratsiyasi imzolandi. Bu deklaratsiyani imzolagan va uni quvvatlagan davlatlar „Birlashgan Millatlar“ nomini oldi. 1949-yil aprelda Shimoliy Atlantika shartnomasi tashkiloti (NATO) ham shu yerda imzolangan.[2.89b]² Vashington shahrining aholisi 2011-yil 617 996 kishi bo‘lgan. 2010-yilgi ma‘lumotga ko‘ra, shahar Amerikaning 24-eng ko‘p aholi yashaydigan shahridir. Maryland va Virginia shtatlaridan ishga kelib-ketadiganlarni hisoblaganda shaharning aholisi 1 milliondan oshadi. Vashington shahri va uning atrofidagi maydonning aholisi 5,6 million kishidir. [3.456b]³ Vashington sanoati mamlakat miqyosida ahamiyatga ega emas. Sanoat mahsulotlari asosan mahalliy ehtiyojlar uchun ishlab chiqariladi. Oziq-ovqat, tikuvchilik, poligrafiya, harbiy sanoat korxonalari bor. Aholining ko‘p qismi davlat xizmatida, maishiy xizmat ko‘rsatish, savdo va moliya ishlarida band.[4.56b]⁴ Vashington mamlakatning yirik ilmiy va madaniy markazidir. Shaharda ko‘plab oliy o‘quv yurtlari, jumladan 5 universitet, AQSh Milliy Fanlar Akademiyasi, Harbiy akademiya, ilmiy jamiyatlar, muzeylar bor. Shaharda yana Kongress kutubxonasi va boshqa kutubxonalar, Milliy san‘at galereyasi joylashgan. Vashington tashqi qiyofasi bilann AQShning boshqa yirik shaharlaridan farq qiladi. Unda ko‘p qavatli baland binolar, yirik korxonalar yo‘q. Bog‘ va xiyobonlar, haykallar, yodgorlik uchun qurilgan binolar ko‘p. Vashingtonga har yili millionlagan turistlar kelib ketadi.[5.89b]⁵ Vashingtonda prezident qarorgohi (Oq uy, 1792—1818-yillarda qurilgan), Kongress binosi (Kapitoliy, 1793—1863), Davlat departamenti, Harbiy shtab (Pentagon), ministrlklar va boshqa oliy davlat muassasalari joylashgan. Amerika davlatlari tashkilotlarining rahbarlik organlari ham Vashingtonda. Shaharda 176 mamlakatning elchixonasi va ko‘plagan xalqaro tashkilotlar, savdo birlashmalar, nodavlat tashkilotlar va kasaba uyushmalarining asosiy binolari joylashgan. Shaharni 1973-yildan beri mahalliy saylangan mer va 13-a‘zoli shahar kengashi boshqarib keladi. Shunday bo‘lsa ham, Kongress shaharni boshqarib turadi va shahar qonunlarini bekor qilishi mumkin. Shu sabab Vashington shahri yashovchilarining o‘z-o‘zini boshqarish huquqi boshqa yerdagi AQSh fuqarolarinikidan oz. Shaharning kongressda saylov huquqiga ega bo‘lmagan vakili bor, ammo senatorlari yo‘q. 1961-yil ratifikatsiya qilingan o‘zgarishga

² O‘zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil

³ Eicher, John H., and David J. Eicher. Civil War High Commands. Stanford, CA: Stanford University Press, 2001.

⁵ Presidential Funerals and Burials: Selected Resources, Congressional Research Service (December 20, 2019).

binoan prezidentlik saylovlarida shahar uch saylov ovozi beradi.[6.67b]⁶ M DW o'zining kelib chiqishini 1862 yil 12 martda Vashingtonning harbiy okrugi sifatida tashkil etilgan va Kolumbiya, Aleksandriya, Virjiniya va Fort Vashington, Merilend okruglari hududlarini o'z ichiga olgan Amerika fuqarolar urushiga borib taqalishi mumkin. U birinchi bo'lib Bvt qo'mondonligi ostida edi. General-mayor Jeyms S. Wadsworth.U 1863-yil 2-fevralda 22-armiya korpusi qoshidagi Vashington departamentining bir qismiga aylandi va 1869-yilda tarqatib yuborildi.MDW 1921 yilda Urush departamenti Vashington okrugini yaratganida isloh qilindi. Bugungi kunda MDW armiyaning asosiy qo'mondonliklaridan biridir. Uning inshootlari orasida mamlakatdagi uchinchi eng qadimgi harbiy post va Fort Mayer, general Filip Sheridanning otliq askarlari namoyishi va birinchi harbiy samolyot parvozi amalga oshirilgan joy kiradi.Vashington okrugiga dastlab Fort Vashington, Md., Fort Hunt, Va., Kolumbiya okrugi va Fort Mayer kiradi. 1927 yilda Vashington okrugi tarqatib yuborilishi bilan Fort-Hantdagi 16-piyoda brigadasining qo'mondon generali mamlakat poytaxtida harbiy marosimlarni o'tkazish va harbiy xizmatchilarga tartib-intizomni boshqarish uchun mas'ul bo'ldi.1942 yilda, AQSh Ikkinchi Jahon urushiga kirganidan taxminan besh oy o'tgach, Urush departamenti mamlakat poytaxtini quruqlikdan himoya qilishni rejalashtirish uchun Vashingtondagi AQSh armiyasi harbiy okrugini tuzdi.O'sha yillarda MDW shtab-kvartirasi Vashington milliy aeroporti yaqinidagi Virjiniya shtati Gravelli-Poyntdagi "vaqtinchalik" binolarda joylashgan edi. U 1960-yillarning boshida Vashingtondagi S.V. Ikkinchi ko'chaga, 1966-yilda esa Fort-Lesli J. Makneyrdagi hozirgi shtab-kvartirasiga ko'chdi.Ikkinchi jahon urushi davrida MDW asta-sekin xizmat ko'rsatish va qo'llab-quvvatlash qo'mondonligi sifatida qayta tashkil etildi. MDWning asosiy vazifalaridan biri armiya shtab-kvartirasi komendanti orqali yangi qurilgan Pentagonga xizmat ko'rsatish edi. Amerika Qo'shma Shtatlari armiyasining "Pershing's Own" guruhi ham ushbu davrda qo'mondonlikning tantanali missiyasining ajralmas qismiga aylandi.Ikkinchi jahon urushi oxirida Germaniyada AQShning 3-piyoda polki (Eski gvardiya) bekor qilindi. AQShning eng qadimgi piyoda qo'shinlari bo'linmasi bo'lgan ushbu polk 1948 yilda qayta ishga tushirildi va qo'mondonlikning taktik majburiyatlarini bajarish va harbiy marosimlarni o'tkazish uchun MDWga tayinlandi.MDW missiyasi bir xil bo'lib qolgan bo'lsa-da, u yillar davomida turli xil o'rnatish va qo'llab-quvvatlash mas'uliyatini qo'lga kiritdi, yo'qotdi va qaytarib oldi. Virjiniyadagi Vint Hill Farms va Arlington Hall Station va Vashingtondagi Uolter Rid armiyasi tibbiyot markazi bir vaqtlar MDW tarkibiga kirgan. Fort Belvoir yaqinidagi Kameron stantsiyasi va Davison armiyasi aerodromi 1950-

⁶ ."The U.S. Army Military District of Washington". Retrieved 22 November 2019.

yillarda MDWga qo'shilgan.1980 yilda MDW Arlington milliy qabristonining ma'muriyati va kundalik faoliyati uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga oldi, qo'mondonlik har doim ko'rsatgan tantanali yordamdan tashqari.1987 yilda MDWning Pentagonni qo'llab-quvvatlash mas'uliyati boshqa joyga o'tkazildi. Fort Belvoir 1988 yilda asosiy qo'mondonlikka aylandi.1992 yilda Davison Aviatsiya qo'mondonligi Amerika Qo'shma Shtatlari bo'ylab qattiq qanotli armiya samolyotlarini qo'llab-quvvatlash uchun mas'ul bo'lgan Operativ qo'llab-quvvatlash havo ko'tarish qo'mondonligi sifatida qayta tashkil etildi. Bundan tashqari, ular milliy poytaxt mintaqasidagi armiya rahbariyati va taniqli amaldorlarga aylanuvchi qanot (vertolyot) yordamini taqdim etadilar.1993 yil aprel oyida MDW MACOM xodimlarini qayta tashkil qildi va Fort Myer harbiy hamjamiyati Forts Myer va McNair va Kameron stansiyasini qo'llab-quvvatlash uchun garnizon shtabini tuzdi.1993 yil 1 oktyabrda Merilenddagi Fort Meade va Fort Ritchie va Virjiniyadagi A.P.Xill MDW qurilmalari oilasiga qo'shildi. MDW umumiy maydoni 9,802 akr (39,67 km²) bo'lgan to'rtta postdan jami 91,889 akr (371,86 km²) bo'lgan sakkizta postga ko'tarilganligi sababli buyruq ikki baravar ko'paydi. MDW qurilmalaridagi harbiy xizmatchilar va fuqarolar soni ham 16,166 dan 61,531 gacha ko'tarildi.Kameron stansiyasi 1995 yil 30 sentyabrda rasman yopildi. Aksariyat tashkilotlar Fort Belvuar yoki Fort Mayerga ko'chirildi.Fort Hamilton, Nyu-York, MDW qurilmalari oilasining eng yangi a'zosi bo'ldi, u 1997 yil 6 oktyabrda AQSh armiyasi kuchlari qo'mondonligidan MDWga o'tkazildi. Bu post 172 yoshda.2010 yil 10 iyunda Armiya kotibi Jon M. Makxyu MDWning Arlington milliy qabristonini boshqarish va kundalik faoliyati uchun javobgarligini bekor qildi. Biroq, MDW hanuzgacha dafn marosimlarini va noma'lum askar qabrini qo'riqlashni tantanali qo'llab-quvvatlamoda.Tantanali vazifalar:Vashingtonning harbiy okrugi davlat dafn marosimlarini, shu jumladan sobiq prezidentlarning dafn marosimlarini tashkil qilish uchun javobgardir.Tashkilot:Tuman tomonidan boshqariladigan joriy bo'linmalarga quyidagilar kiradi.Amerika Qo'shma Shtatlari armiyasining "Pershing's Own" guruhAmerika Qo'shma Shtatlari armiyasining dala guruhi Polk shtab-kvartirasi va shtab-kvartirasi, AQShning 3-piyoda polki (eski gvardiya)

- 1.Keson vsvod
- 2.Bosh qo'mondonning gvardiyasi
- 3.Continental Rang Guard
- 4.Old Guard Fife va Drum Corps
- 5.Prezident salomlash batalyon
- 6.Noma'lum askar sentinallarining qabridir.[7.90b]⁷

⁷ . <https://mil.wa.gov/army-guard>

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki ,Vashington shahri Jorj Vashingtonning sharafiga atab qo'yilgan ekan .Jahondaki eng go'zal shaharlardan biri va ajoyibi bo'lib hisoblanar ekan.Armiyasi esa top 10 talikka kirar ekan,shundan ko'rinib turibdiki ,AQSH qudratli davlat ekan .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Welcome to America: Вашингтон кундаликлари
2. O'zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil
3. Eicher, John H., and David J. Eicher. Civil War High Commands. Stanford, CA: Stanford University Press, 2001.
4. Eicher. xuddi shu manba 56 -sahifa
5. Presidential Funerals and Burials: Selected Resources, Congressional Research Service (December 20, 2019).
6. "The U.S. Army Military District of Washington". Retrieved 22 November 2019.
7. <https://mil.wa.gov/army-guard>

